

بررسی ارتباط رفتارهای بهداشتی با شیوع واژینیت در زنان مراجعه کننده به مراکز بهداشتی و درمانی شهر زنجان ۱۳۷۵

سیده معصومه ترابی^(۱)، دکتر بهرام امینی^(۲)

خلاصه:

این پژوهش یک تحقیق توصیفی - تحلیلی است که به منظور بررسی ارتباط رفتارهای بهداشتی با شیوع واژینیت در زنان مراجعه کننده به مراکز بهداشتی و درمانی شهر زنجان انجام گرفته است.

در پژوهش ۵۰۰ نفر از زنان غیر باردار مراجعه کننده به مراکز بهداشتی و درمانی شهر زنجان شرکت داشتند. ابزار گردآوری داده ها در مطالعه پرسشنامه، برگه ثبت اطلاعات و وسایل آزمایشگاهی (شامل میکروسکوپ و وسایل لازم جهت رنگ آمیزی گرم و...) می باشد.

داده ها در زمینه اطلاعات مشخصات فردی، روش پیشگیری، بهداشت دوران قاعدگی، بهداشت عمومی و بهداشت مقاربت در پرسشنامه استاندارد جمع آوری شده و نیز برای هر نمونه بررسی های آزمایشگاهی از نظر ابتلا به واژینیت کاندیدایی، تریکومونایی، و واژینوز باکتریایی، انجام گرفت. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی و استنباطی استفاده گردید و یافته های پژوهش در ۱۹ جدول و ۴ نمودار خلاصه شد.

نتایج نشان داد که میزان ابتلا واحدهای پژوهش به واژینیت کاندیدایی ۴/۸ درصد، واژینیت تریکومونایی ۶/۶ درصد و واژینوز باکتریایی ۱۶/۲ درصد می باشد.

یافته های پژوهش در ارتباط با مشخصات فردی نشان داد که بین متغیرهای میزان تحصیلات ($P < ۰/۰۲۵$) و تعداد بارداری ($P < ۰/۰۰۵$) با واژینیت، ارتباط معنی داری وجود دارد. اما بین سن، سن ازدواج، شغل، تحصیلات همسر و تعداد کورتاژ با واژینیت، ارتباط معنی داری مشاهده نگردید.

نتایج پژوهش در ارتباط با نوع روشهای پیشگیری از بارداری و ابتلا به واژینیت ارتباط معنی داری را نشان داد. ($P < ۰/۰۰۵$). نتایج پژوهش در ارتباط با بهداشت عمومی و ابتلا به واژینیت ($P < ۰/۰۰۱$) و بهداشت قاعدگی و ابتلا به واژینیت ($P < ۰/۰۰۱$)، ارتباط معنی داری را نشان داد. اما در ارتباط با مقاربت و ابتلا به واژینیت رابطه معنی داری به دست نیامد.

در پایان، کار برد نتایج و یافته های پژوهش در حیطه های مختلف مامایی مورد بحث قرار گرفته و پیشنهاداتی برای پژوهش های بعدی ارائه گردیده است.

نتایج پژوهش در ارتباط با رفتارهای بهداشتی و ابتلا به واژینیت ارتباط معنی داری را نشان داد. ($P < ۰/۰۰۱$).

مقدمه:

بیماریهای عفونی بخش بزرگی از کل بیماریهای موجود بی شماری از صاحبان حرف پزشکی و آزمایشگاهی در جامعه انسانی را تشکیل می دهند و همواره تلاش تعداد رابه خود معطوف می کنند. این بیماریها

۱- کارشناس ارشد مامائی، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان زنجان

۲- متخصص میکروب شناسی، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان زنجان

آموزش اصول صحیح و لزوم رعایت این موارد، زنان را به انجام این نکات تشویق کند تا شاید یکی از مشکلات بهداشتی زنان را حل کند و امیدوار است که بانوان این اصول را رعایت کرده و با بکارگیری آموزشهای داده شده بتوانند گام موثری در بهبود و توسعه بهداشت جامعه خود بردارند.

روش بررسی:

این پژوهش یک مطالعه توصیفی-تحلیلی است. در این پژوهش، پژوهشگر با کسب اطلاعاتی راجع به رفتارهای بهداشتی مراجعین در پی بررسی و توصیف ارتباط بین این رفتارها با شیوع واژینیت می باشد.

جامعه پژوهش در این مطالعه، کلیه زنان غیر باردار مراجعه کننده به مراکز بهداشتی و درمانی شهر زنجان می باشد.

نمونه مورد مطالعه در این پژوهش، عبارت از خانمهایی می باشند که به مراکز بهداشتی و درمانی دانشگاه علوم پزشکی زنجان مراجعه نموده و واجد خصوصیات واحدهای مورد پژوهش می باشند. برای تعیین حجم نمونه لازم، ابتدا ۳ نفر که واجد شرایط مشخصات واحدهای مورد پژوهش بودند به عنوان Pre-Test انتخاب و پس از انجام کلیه مراحل پژوهش، مشخص شد که ۸ نفر از آنها مبتلا به واژینوز باکتریایی (شیوع آن بیشتر از واژینیت کاندیدیایی و تریکومونایی بود) هستند. بنابراین شیوع تقریباً ۳۰ درصد برآورد شد لذا به کمک فرمول $(N = Pqz^2/d^2)$ نمونه ای به حجم ۵۰۰ نفر برای اعتماد ۹۵ درصد و اشتباهی کمتر از ۴ درصد پاسخگوی این بررسی خواهد بود.

روش نمونه گیری: در این پژوهش تصادفی می باشد. که به صورت دو مرحله ای انجام گرفته است. در مرحله اول کلیه مراکز بهداشتی و درمانی لیست شدند، سپس ۵ مرکز بهداشتی-درمانی به صورت تصادفی انتخاب شده و در هر مرکز حدود ۱۰۰ نمونه و در مجموع ۵۰۰ نمونه به طور

از زمان پیدایش بشر با وی بوده اند. چرا که عوامل ایجاد کننده آنها چنان انتشار گسترده ای دارند که گریز از آنها امری محال است. (۲)

یکی از موارد مهم در بهداشت زنان توجه به بهداشت دستگاه تناسلی زنان می باشد. زیرا دستگاه تناسلی زنان دستگاه پیچیده ای است و در معرض بیماریهای مختلف قرار دارد و بعضی از این بیماریها مختصر و برخی جدی هستند. (۳). عفونت های دستگاه تناسلی بالاخص واژینیت ها یکی از شایعترین مسائلی هستند که پزشک زنان و عمومی با آن سروکار دارند و غالباً عود می کنند. (۹).

بیش از ۱۰ میلیون از ویزیت های سالیانه و علت مراجعه ۲۸٪ از زنان به درمانگاههای بیمارهای مقاربتی را واژینیت ها تشکیل می دهند. (۱۰)

تقریباً ۹۵٪ مواد واژینیت در اثر عفونت با یکی از سه ارگانیسم کاندیدا، البیکاناس، تریکومونا و واژینالیس و گاردنرلار واژینالیس بوجود می آید (۹).

این عفونت ها بسیار شایع بوده و به آسانی نیز تشخیص داده می شود و معمولاً خیلی آسان درمان می گردند. در مورد این عفونت ها هم بیمار و هم همسرش باید توجه به رفتارهای بهداشتی صحیح داشته باشند و به آنها آموزشهای لازم در این مورد داده شود (۱۳).

آگاهیهای فرد از مسائل بهداشتی بر رفتار او اثر می گذارد و شناخت فوائد رفتارهای بهداشتی سبب تمایل بیشتر افراد به این رفتارها گردیده است. بعلاوه تکرار رفتارهای بهداشتی خود به خود اعتقاد و باور افراد را نسبت به فوائد آن رفتارها بیشتر خواهد نمود. (۱۱)

با توجه به مطالعه محدود صورت گرفته بر روی زنان جامعه ایران و با در نظر گرفتن عوارض بس خطرناک این عفونتها، پژوهشگر بر آن شد که تحقیقی در این زمینه انجام دهد، تا پس از مشخص شدن تاثیر رفتارهای بهداشتی با

تصادفی انتخاب گردید.

به منظور جمع آوری داده ها پژوهشگر شخصاً به مراکز بهداشتی-درمانی مورد نظر مراجعه و پس از معرفی خود به هریک از واحدهای مورد پژوهش هدف از انجام پژوهش را بازگو نموده و پس از اعلام آمادگی واحدهای مورد پژوهش، پرسشنامه توسط شخص پژوهشگر تکمیل گردید و بعد از تکمیل پرسشنامه فرد در حالت لیتاومی جهت معاینه و مشاهدات لازم قرار می گرفت و با گذاشتن اسپاکولوم در ابتدا چگونگی ترشحات و علائم مورد نظر را با دید مستقیم مورد بررسی قرار می گرفت و سپس با استفاده از سواب پنبه ای استریل، دو نمونه از ترشحات واژن و فوریکیس خلفی برداشته می شد. یک نمونه از این ترشحات (بعد از تعیین PH با کاغذ PH سنج) را جهت ارزیابی میکروسکوپی روی یک لام شیشه ای قرار داده و بعد از اضافی کردن سرم فیزیولوژی جهت بررسی از نظر وجود تریکومونا، زیر میکروسکوپ مورد بررسی قرار می گرفت. نمونه دوم جهت رنگ آمیزی گرم از نظر تشخیص کاندیدا و باکتریال واژینوزیس روی لام شیشه ای قرار می گرفت و چند قطره الکل اتیلیک به ترشحات اضافه و بعد از خشک شدن، لام های مورد نظر به آزمایشگاه منتقل می شدند.

اطلاعات مربوط به کیفیت ترشحات واژن، مشاهدات مربوط به ولو، واژن، شکایات بیمار و نتایج آزمایشگاهی در برگ ثبت اطلاعات جهت ورود به مراحل بعدی و بررسی های آماری ثبت می گردید.

در این مطالعه به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از روشهای آماری توصیفی و استنباطی استفاده شده است. به منظور دسته بندی و خلاصه کردن یافته ها از آمار توصیفی مثل جداول توزیع فراوانی مطلق و نسبی، میانگین و انحراف معیار استفاده شده و از آمار استنباطی

جهت مقایسه یا یافتن ارتباط دو متغیر از طریق آزمونهای کای اسکوئر و آزمون T استفاده گردیده است.

تجزیه و تحلیل یافته ها

یافته های پژوهش نشان می دهد که میزان ابتلا زنان به سه عفونت مورد نظر ۶/۲۷٪ می باشد که میزان شیوع آن برای جامعه مورد نظر با کمک فرمول $C.L.P = P \pm Z \sqrt{\frac{pq}{n}}$ ۲۳/۷ درصد تا ۳۱/۵ درصد برآورده می شود.

بحث و بررسی

در ارتباط با عفونت تریکومونایی یافته های پژوهش نشان می دهد که میزان شیوع این عفونت در واحدهای پژوهش ۶/۶ درصد می باشد که میزان شیوع آن برای جامعه مورد نظر ۴/۴ درصد تا ۸/۸ درصد برآورد می شود. هاین و مک گریکور (۱۹۹۳) در ارتباط با شیوع تریکومونا می نویسند: شیوع این عفونت بطور گسترده ای در جمعیت های مختلف، متفاوت می باشد. بطوریکه در مراجعین بدون علامتی که به کلینیک های تنظیم خانواده مراجعه می کنند ۵/۷ درصد و در مراجعین به درمانگاههای بیماریهای مقاربتی بین ۹/۰ تا ۳۹/۶ درصد دیده می شود (۷). شیوع بدست آمده در این تحقیق تقریباً مشابه با موارد ذکر شده می باشد.

در مورد واژینت کاندیدایی شیوع آن برای جامعه مورد نظر ۲/۹ تا ۶/۷ درصد برآورد شده است. که این میزان تقریباً مشابه تحقیق مرتضوی (۱۳۷۰) پیرامون «بررسی میزان ابتلا به کاندیدایزیس واژن و رابطه آن با عوامل اجتماعی - اقتصادی در مراجعین به بخش خصوصی و دولتی در تهران» می باشد که میزان شیوع کاندیدا را در زنان غیر باردار ۵ درصد ذکر کرده است (۴).

یافته های پژوهش در مورد واژینوز باکتریایی برای جامعه مورد نظر ۱۲/۹ تا ۱۹/۴ درصد برآورد می شود. در تحقیقی که در سال ۱۹۹۴ انجام شد شیوع واژینوز

هستند (۸). شاید این اختلاف در جامعه ما به دلیل پایین بودن تعداد کورتاژ و بالاخص سقط های غیر قانونی باشد.

نتایج پژوهش در ارتباط با روشهای پیشگیری و ابتلا به واژینیت نشان داد که روش پیشگیری بیشترین درصد واحدهای مورد پژوهش در گروه مبتلا IUD و در گروه غیر مبتلا به واژینیت کاندوم می باشد.

آزمون آماری χ^2 ارتباط معنی داری را بین این دو متغیر نشان می دهد.

بین نوع وسیله پیشگیری از بارداری و ابتلا به واژینیت و واژینوز رابطه وجود دارد (۵).

در ارتباط با هدف کلی پژوهش "تعیین ارتباط رفتارهای بهداشتی با شیوع واژینیت در زنان مراجعه کننده به مراکز بهداشتی و درمانی شهر زنجان" می باشد. یافته های پژوهش نشان می دهد که بیشترین درصد های واحدهای پژوهش در گروه مبتلا به واژینیت (۴۲/۲٪) و دارای رفتارهای بهداشتی ضعیف و در گروه غیر مبتلا به واژینیت (۸۰/۷٪) دارای رفتارهای بهداشتی خوب می باشند. آزمون آماری χ^2 نیز ارتباط معنی داری را بین این دو متغیر نشان می دهد.

نتیجه کلی پژوهش:

در ارتباط با سوالات پژوهش در مورد شیوع واژینیت، میزان ابتلا به سه واژینیت مورد نظر ۲۷/۶ درصد می باشد که میزان شیوع برای جامعه مورد نظر با اطمینان ۹۵٪، ۲۳/۷ درصد تا ۳۱/۵ درصد برآورد می شود.

میزان ابتلا واحدهای مورد پژوهش به تریکومونا ۶/۶ درصد می باشد که میزان شیوع برای جامعه مورد نظر با اطمینان ۹۵٪، ۴/۴ درصد تا ۸/۸ درصد برآورد می شود.

میزان ابتلا واحدهای مورد پژوهش به واژینیت کاندیدیایی ۴/۸ درصد می باشد که میزان شیوع برای جامعه مورد نظر با اطمینان ۹۵٪، ۲/۹ درصد تا ۶/۷ درصد برآورد

باکتریال در زنانی که به مطب های خصوصی زنان و به درمانگاه های تنظیم خانواده و مامایی مراجعه می کنند بین ۱۰ تا ۲۵ درصد متغیر می باشد و در مراجعین به درمانگاه های مقاربتی ۳۰ تا ۴۰ درصد گزارش شده است. (۶).

در ارتباط با سن ازدواج واحدهای مورد پژوهش و ابتلا به واژینیت، آزمون آماری T ارتباط معنی داری را بین این دو متغیر نشان نمی دهد یعنی اینکه بین سن ازدواج و مبتلا به واژینیت ارتباطی وجود ندارد.

پایین بودن سن شروع فعالیت جنسی خطر بیماری های تناسلی را افزایش می دهد (۸). البته این افزایش در جوامع غربی را می توان بدلیل بی بندوباری های اجتماعی دانست که معمولاً شروع فعالیت جنسی با ازدواج همراه نبوده و معمولاً مسئله مولتی پارتنر (داشتن چندین شریک جنسی) نیز مطرح می باشد.

در ارتباط با میزان تحصیلات واحدهای مورد پژوهش و ابتلا به واژینیت، آزمون آماری χ^2 ارتباط معنی داری را بین این دو متغیر نشان می دهد.

همچنین در تحقیقی که در هندوستان در سال ۱۹۹۴ انجام شد کاهش معنی داری در رابطه با میزان عفونت واژینال با افزایش سطح سواد دیده می شود به طوری که در زنان با تحصیلات دانشگاهی میزان عفونت پایین ترین میزان است (۱۲).

در ارتباط با تعداد حاملگی واحدهای مورد پژوهش و ابتلا به واژینیت آزمون T ارتباط معنی داری را نشان داد.

در ارتباط با داشتن سابقه کورتاژ واحدهای مورد پژوهش و ابتلا به واژینیت یافته های پژوهش با کمک آزمون آماری χ^2 ارتباط معنی داری را نشان نمی دهد.

از فاکتورهایی که دستگاه تناسلی را مورد خطر قرار می داد سقط درمانی ها و سقط های خود بخودی

می شود.

در رابطه با فرضیه اول پژوهش در مورد رفتارهای زنان

مراجعه کننده به مراکز بهداشتی و درمانی شهر زنجان در مورد بهداشت دستگاه تناسلی با میزان شیوع واژینیت از نظر آماری ارتباط معنی داری وجود دارد.
($X^2 = 14/75$ df=2, $P < 0/001$)

میزان ابتلا واحدهای مورد پژوهش به واژینوز باکتریایی ۱۶/۲ درصد می باشد که میزان شیوع برای جامعه مورد نظر با اطمینان ۹۵٪، ۱۲/۹ درصد تا ۱۹/۴ درصد برآورد می شود.

یعنی با اطمینان بیش از ۹۹/۹ درصد فرضیه پژوهش پذیرفته می شود. یعنی بین رفتارهای بهداشتی و ابتلا به واژینیت ارتباط وجود دارد. در رابطه با فرضیه دوم پژوهش در مورد نوع روشهای پیشگیری از بارداری و ارتباط آن با شیوع واژینیت از نظر آماری ارتباط معنی داری دیده شد ($X^2 = 20/65$ df=6, $P < 0/005$).

در رابطه با سوال پژوهش در مورد شیوع واژینیت و ارتباط آن با مشخصات فردی، در مورد میزان تحصیلات واحدهای مورد پژوهش ($P < 0/025$) و تعداد بارداری ($P < 0/05$) ارتباط معنی دار آماری وجود دارد. ولی در مورد سن، سن ازدواج، تحصیلات همسر، شغل و تعداد کورتاژ ارتباط معنی داری دیده نشد.

کتابنامه

- ۱- آقا بخشی، حبیب. "آندهای بهتر برای بهداشت مادر و کودک" تهران، انتشارات آموزش بهداشت، ۱۳۶۹
- ۲- آندرومی و همکاران. "مبانی طب سسیل، بیماریهای عفونی"، ترجمه عبدالله قاضی جهانی، تهران، نشر اشارات ۱۳۷۳
- ۳- حلم سرشت، پریوش. دل پیشه، اسماعیل. "اصول بهداشت فردی"، تهران، انتشارات چهر ۱۳۷۴.
- ۴- مرتضوی، رفعت. "بررسی میزان ابتلا به کاندیدیازیس واژن و رابطه آن با عوامل اقتصادی - اجتماعی در مراجعین به بخش دولتی و خصوصی تهران"، پایان نامه فوق لیسانس بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران، ۱۳۷۰.
5. Barbone Fabio and etal. "A Followup study of method of contraception, sexually activity and rates in chomoniosis candidiasis and baeteraiial vaginosis Amy obstet andcgneco 1990-v:103 N:2 P:510-13of
6. Eschenbaeh, David, "vaginitis including bacterial vaginosis", current opinion in obstetrics and gynecol 1994, val:6 pp:389-391 .
7. Heine p . Mc Gregor ya . "Trichomonas vaginalis. clin obstet and Gynecol ,1993. val :36 pp:173-44 .
8. Horn Janet and etal. "Reproductive Health practices in women Attending an Inner city STD clinic". sexually transmitted disease. 1990. vol:7 No:3 P:133-36.
9. Jones, Howard W and etal. Novak,s text book of Gynecology. Elventh edition williams and wilkins a wavereg co .1988.
10. kent, Howard L. "Epidemiology of vaginitis" AM J obstet and Gynecol 1991 .vo:165 P:1168-76.
11. pender, Nalay. "Health promotion in nursing practice california appleton and long. 1987.

12. Sardana - Sarita and etal .*"Epidemiologic Analysis of Trichomonas vaginalis infection in Flammatory smears."*Acta cytologica. 1994 v:38 N:5 pp:693-96.
13. Secor R and etal " *Bacterial Vaginosis a comprehensive Review*" Nursing clinics of North America. 1988 Vol:23 V:4.